

KVINDEN OG SAMFUNDET.

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr. 17.

Kontor: Nørregade 33, St.

27. April 1901.

Udgaar hver Lørdag.

17. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet.

(+ 9 Øre i Postpenge i København.
+ 11 — — i Provinserne.)

Enkelte Numre 5 Øre.

Julie Laurberg,

Fotograf.
Hotel du Nord.
Indgang ad Porten. Elevator.

Sophie Jensens

(forh. hos Hr. Hofvildthdl. J. L. Andersen).
Handel med
Frugt, Vildt og Fjerkræ,
Skovbogade Nr. 5. Telf. 7015.
Daglig frisklavet Fiskefars
60 Øre pr. Pd.

Redaktionen træffes hver Mandag Kl. 2—4 paa Kontoret Nørregade 33, St.

Artikler, som ønskes optagne i det først udkommende Nummer af Bladet, maa være Redaktionen i Hænde senest Mandag Middag.

Ekspeditionen, Nørregade 33, St., aaben hver Dag Kl. 10—7.

Annoncer til Kvinden og Samfundet bedes sendte under Ekspeditionens Adresse.

Annonceprisen er: Forsiden 20 Øre, 3dje og 4de Side 15 og 12 Øre pr. Petitlinie ÷ 10 % for mindst 3 Ganges Indrykkelse. Løbende Annonce Aaret rundt 15 % Rabat.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke, da til Bladets Kontor.

„Kvinden og Samfundet“ faas i Kioskerne.

Danske Kvinder

fra

Grundtvigs Kreds.

I.

Karoline Amalie.

Foredrag (noget forkortet), holdt paa Levring Højskole af Sofie Bruun.

(Sluttet.)

Havde Karoline Amalie da ingen Fejl? Jo, sikkerlig havde hun det, saa vist som hun var et svagt Menneske og en Synder, som vi andre; man har aldrig hørt om hendes Fejl, og jeg tror, at de i hvert Fald i ualmindelig ringe Grad gik ud over andre. Jeg har peget paa hendes Forhold til Frederik den Syvende, hvor der synes at have været en Mangel hos hende. At hun i sit Hjerte maatte kæmpe mod de samme Fristelser, som vi andre, kan ses af følgende lille Træk: Paa halvtredsindstyveaars Dagen efter hendes Indtog

i København som Prins Kristians Hustru, lagde hun Grundstenen til en Bygning, som Folket forærede hende til hendes Asyl og Asylskole, og ved den Lejlighed bad hun to af de tilstedeværende Damer om at komme op til hende om Eftermiddagen, da hun havde noget at sige dem. De kom, og hun sagde da omtrent saaledes: »Da jeg som Prinsesse i nogle Aar havde fulgt mit Hjertes Lyst at gøre lidt for de fattige Børn, kom der en Hovmodsfølelse op i mig, som om jeg havde gjort noget stort. Jeg spaserede den Gang tit paa Volden med mine Damer, og da jeg saa en Bygning blive opført paa den saakaldte Dronningens Bastion, fik jeg virkelig de Hovmodstanker, at det var en Bygning, som Folket vilde opføre og forære mig til Tak for mine gode Gerninger. De kan da tænke Dem min Ydmygelse, da Bygningen viste sig at blive til en Vejrmølle! Jeg gik dog saa lidt i mig selv og fik Øjnene op for, hvor lidt jeg havde gjort for de kære Børn, thi hele Besværet ligger jo paa Plejemoderen. Nu er jeg gammel og nu skænker Folkets store Kærlighed mig virkelig en Bygning til mine fattige Børn; men saa sørger den gode Gud for, at den kommer til at ligge skraas over for den omtalte Mølle, for at han daglig kan holde mig i Ydmyghed og vise mig, hvor lille jeg er. Det er, for at De ikke skal have for gode Tanker om mig, at jeg fortæller Dem dette.«

Karoline Amalie overlevede sin Ægtefælle i over tredive Aar. Hun delte med os andre den store Sorg over Sønderjyllands Tab i 1864; men hun delte ogsaa Haabet om dets Genforening med os. Hun havde en lys, mild, fredfyldt Alderdom. Efter en Sygdom, som hun havde fire Aar før sin Død, blev hendes legemlige Kræfter færre; men hendes Aandskraft var usvækket til det sidste. Blandt hendes nærmeste Venner i hendes senere Aar var vor nuværende Kongefamilje, hvem hun fra den ældste til den yngste omfattede med stor Kærlighed, og som til Gengæld elskede og saa op til »Tante Enkedronning«. Om Sommeren, naar Kongefamiljen boede paa Bernstorff, tilbragte de for det meste Søndag Aften paa Sorgenfri.

Den 6. Marts 1881 blev hun syg; hun laa saa kun et Par Dage, og om Aftenen den 9de sov hun stille hen, omgivet af Kongefamiljen, Biskop Martensen og nogle af sine Damer. Hun havde i sin sidste Vilje bedt om, at »kærlige Hænder vilde folde hendes Hænder over Brystet«; dette blev gjort af Kammerfrøken Rosen,

som i 37 Aar havde været hendes trofaste Tjenerinde. Hun havde ogsaa bedt om at faa sin Brudekjole med sig i Kisten og hvile sit Hoved derpaa, saa til det sidste levede hun i Tanken paa sin Ægtefælle. Sin Formue havde hun testamenteret til sit Asyl og Asylskolen, saa deres Eksistens er sikret for lange Tider.

Hvad var saa Karoline Amalie? Hun var ingen ualmindelig stor Aand med overlegent Blik eller Statsmandsklogskab. Hun var ingen Elisabeth, ingen Margrethe; men hun var det, der var bedre; hun var en Kvinde i den ædleste og fuldeste Betydning af Ordet, og hun var saa sand, saa meget sig selv, at hun vilde have været den samme i den simpleste Hytte, som hun var paa Dronningestolen. Hun var et Menneske, som fandt sig selv i Livet i Gud, et Menneske, i hvem der var Grøde og Vækst fra hendes tidligste Ungdom til hendes sidste Dag, saa hun altid gik fremad, altid opad. Og hun var et Menneske, i hvis Hjerte Guds Kærlighed slog saa dybe Rødder, at den voksede op og blev til et Træ, der gav Ly og Skygge til alle, der kom paa hendes Vej, mest dog til de mange fattige Børn. Ja, hun fortjente fuldt det Navn, hun fik, »den kongelige Fostermoder for de smaa«. Grundtvig har i sin Sang: »Vor Alderdoms Trøst og Støttstav«, et dejligt Vers, hvori han ligner Menigheden ved en Kvinde, og hvorved han afgjort har tænkt paa Karoline Amalie, og da det er det bedste Billede af hende, man kan give, vil jeg slutte denne lille Skildring dermed:

Den spejled sig tit paa Jorden saa i alderstegne Kvinder med Øjnene klare, himmelblaa, med rige Ungdomsminder, med Hjerte varmt, med Hoved lyst, med prøvet Tro, med Væsen tyst, med Mildheds-Majestæten.

Hr. Filantrop og Hjemløse Kvinder.

Følgende Brev fra en af vore Abonnenter til en Veninde, der som Brevskriveren med Interesse har fulgt Disputten mellem Fru Aggersborg og Filantrop, er os velvilligst overladt til Offentliggørelse. Vi meddeler det saa meget desto hellere, som ogsaa vi synes, at Filantrops Slutningsbemærkninger ikke burde staa uimodsagt, og at Brevskriveren med Hensyn til disse har truffet Hovedet paa Sømmet.

Kære J.

Tak for Dit Brev! Jeg ser deraf,

Red.

at Du er skuffet over, at Fru Aggersborg ikke har svaret Filantrop paa hans Slutningsreplikker fra 23. Marts. Ja saamænd! Men Fru A. mener vel, at det vilde være ørkesløst at fortsætte, da hun jo har sagt det meste af, hvad der er at sige, nemlig at det ikke lader sig gøre at træffe Sammenligning mellem Mandens og Kvindens Fald, da deres Vilkaar og Stilling i Livet og Samfundet er saa forskellig og i Mandens Favør. Det vilde være ligesaa forkert og uretfærdigt, som om man, hvis man f. Eks. kom til nogle mere eller mindre dybe Afgrunde, hvori forskellige Mennesker var styrtede ned, deraf vilde drage den Slutning, at de, der laa i den dybeste Afgrund, var dem, der havde gjort det dybeste Fald, i Stedet for først at tage i Betragtning og undersøge, hvor højt og paa hvilken Grund, de forskellige Mennesker havde staaet før Faldet. Hermed mener jeg, at det er naturligt, at de, som falder dybest ned, i Almindelighed er dem, som har staaet lavest i Samfundet paa dets vaklende Grund og uden dets Støtte; men den Mand, der forgriber sig paa unge, uskyldige Piger, maa vel siges at være falden saa dybt, som noget Menneske kan falde, selv om Samfundet endnu ikke har givet ham den Plads, som tilkommer ham, og som i hvert Fald aldrig kunde blive over den prostituerede Kvindes.

At nogen fornuftig Person skulde komme med den absurde Paastand, at det ene er Manden, som er Skyld i de faldne Kvinders Ulykke, behøver man vist ikke at nære større Bekymring for. Samfundet bestaar jo ikke af Mænd alene, der maa Kvinderne tage deres Del af Skylden; men der er en Ting, Mændene alene maa tage Ansvar for; det er Samfundets Love, dem har de været ene om at skrive. Og at den lovordnede Prostitution »danner en Mur, de faldne Kvinder vanskeligt bryder igennem«, og »at de bliver bundne med saa snærende Lænker, at der hører en vældig Kraftanstrengelse til at rive sig løs«, er jo F.'s egne Ord; desuagtet synes han senere hen at mene, at en saadan dybt sunken og brutaliseret Kvinde burde være i Besiddelse af denne umaadelige Vilje og Kraft.

At Samfundet skulde ville tage imod hende som mod den raaste omvendte Bølle — absolut nej!

Naa nu kom jeg nok allerede altfor langt ind paa alt dette, som der er svaret paa, og som Du altsaa kender. Men med Hensyn til den nye Hypotese, som Fru A.'s Modstander opstiller, at det skulde være hundrede Gange bedre at give en Krone (eller hundrede, jeg ser ikke, at Summen gør nogen væsentlig Forskel) for sit Fald, end at modtage den, den er jo absolut uretfærdig — et godt Bevis paa Samfundets uretfærdige Dom. Jeg skal i den Anledning anføre for Dig, hvad Sch. P. skriver i en Artikel i Bladet »Fra Bethesda«, for 29. Januar 1893. Efter at have anført, hvorledes en stor Mængde af de faldne Kvinder gennem arvelige Anlæg eller en forsømt, undertiden ligefrem usadelig Opdragelse,